

پستو

چهار دیوار

۶

۱۲ مهر ۱۴۰۰ • شماره ۹۱۰

پس از شستشو و برای خشک کردن پارچه‌ی قلمکار آن را از پشت روبروی نور ملایم قرار دهید تا به تدریج خشک شود

درباره پارچه قلمکار که مهمان خانه اکثر ایرانی‌هاست

به رنگ سنت

در هر خانه‌ای که سرک بکشید، دور از انتظار نیست که یک گوشه از آن پارچه‌ای با طرح قلمکار جا خوش کرده باشد. نقش‌های آشنایی از جمله بته جقه، اماکن تاریخی، حیوانات، لیلی و مجنون، شعرای معروف، مناظر طبیعی و... که هر کدام به نوعی چشم‌نواز است. پارچه قلمکار از زمان شاه‌عباس صفوی جایگاه خود را در هنر ایرانی پیدا کرد. اصفهان که در دوران صفویه پایتخت ایران بود همچنان این میراث هنری را برای خود حفظ کرده؛ در این شهر سالانه بخش قابل توجهی پارچه در طرح قلمکار تولید شده و در شهرهای دیگر ایران و حتی خارج از ایران توزیع می‌شود.

لیلا رعیت

روزنامه نگار

وجه تسمیه

خیلی ساده، از دو واژه قلم و کار. یعنی کار هنری که با قلم انجام شود. نقش و نگارهای زیبا از نوک قلم روی پارچه‌های ابریشمین انتقال می‌یابد و دنیای ذهن نگارگر خود را عیان می‌کند. البته بعدها با گسترده شدن صنعت، نقاشی با قلم جای خود را به چاپ داد. عرضه و تقاضای قلمکار در حد انبوه، پای تکنولوژی را به این هنر باز کرد. با این حال، این هنر تاریخی چنان ریشه‌ای در فرهنگ ایرانی پیدا کرده بود که دنیای صنعت هم نتوانست از ارزش آن بکاهد. امروزه همچنان پارچه قلمکار از بهای بالایی برخوردار است و در هر خانه‌ای که باشد، مقام خود را آن بالا بالاها حفظ می‌کند.

چرا قلمکار محبوب است؟

تنوع رنگ و طرح و زیبایی بی‌بدیل پارچه قلمکار به این صنایع دستی انعطاف‌پذیری‌ای داده که بتواند در هر جا به شکلی خود را عرضه کند. قلمکار در رنگ‌های سرد و گرم، تیره و روشن و طرح‌های مختلفی از جمله منظره، مکان، انسان، حیوان، بته جقه، اسلیمی و چندین طرح دیگر، جوابگوی هر نوع سلیقه و ذائقه‌ای است. عمر طولانی یک پارچه قلمکار مرغوب کمک می‌کند آن تکه صنعت دستی سنتی تا سالیان دراز مهمان یک خانه باشد و تبدیل به بخشی از تاریخ آن خانواده شود.

کاربرد انواع قلمکار

تنوع رنگ و طرح این نوع پارچه، به کاربرد آن وسعت بخشیده. بسیاری از زنان روستا و ایلات و عشایر لباس‌هایی از جنس قلمکارهای خوش‌رنگ در زیباترین طرح‌ها تن می‌کنند. سفره قلمکار از دیرباز معروف بوده و در اندازه یک یا دو مجموعه تولید می‌شود. گاهی هم روی مجموعه غذا قلمکار می‌کشند تا محتویات مجموعه پوشانده شود. همچنین از قلمکار برای دوخت بقیچه، پرده، قطیغه و سوزنی حمام، قبا، کلاه، شلیته، رومیزی، روتختی، کیف، کفش زنانه، دامن، فرش، وسایل تزئینی، سربخاری و دیگر موارد استفاده می‌شود.

شست‌وشوی قلمکار

ترجیحاً این پارچه باید با دست شسته شود، در آب زیر ۳۰ درجه سانتی‌گراد و با رنگین‌شویه یا شامپو. برای شستن آن نباید از شوینده‌های قوی استفاده شود. اگر روی پارچه قلمکار لکه‌ای ایجاد شده، اسپری لکه‌بردار بدون کلر یا مخلوط صابون مایع و آب می‌تواند کمک کند. همچنین برای خشک کردن پارچه، آن را به صورت مچاله برای مدت زمان طولانی روبه‌روی نور شدید خورشید قرار ندهید. پارچه را از پشت روبه‌روی نور ملایم قرار دهید تا به تدریج خشک شود.

جنس پارچه قلمکار

از پارچه‌های نخی برای تولید قلمکار استفاده می‌شود، چون پارچه‌های پشمی مانند پنبه قدرت پذیرش رنگ ندارند. قدیم پارچه‌های ابریشمی برای تولید قلمکار رواج بیشتری داشت اما امروزه از آن استفاده نمی‌شود. کرباس، متقال، ململ حاجی‌اکبری و چلوار و کتان خارجی برای تولید قلمکار رایج است. قالب‌هایی که روی آنها طرح‌های قلمکار حکاکی می‌شود اغلب از چوب درخت گلابی یا زالزالک است. امروزه گاهی برای تولید قلمکار از رنگ‌های شیمیایی استفاده می‌شود، اما اصل رنگ‌آمیزی قلمکار با مواد طبیعی است. کتیرا، زنگ آهن، زاج سیاه، زاج سفید، روغن کرچک، روغن کنجد، گل سرخ، نخاله پوست انار و مواد دیگر برای رنگ‌رزی قلمکار استفاده می‌شوند.

ویژگی‌های قلمکار مرغوب

این‌که پارچه قلمکار از جنس نخ و پنبه باشد اهمیت فراوانی دارد. طرحی که روی غیرپنبه زده شود به خوبی جذب نمی‌شود. گاهی برای تولید قلمکارهای ارزان‌تر از پارچه‌های غیرمرغوب استفاده می‌شود که نتیجه آن، قماش‌هایی با زیبایی کمتر و عمر کوتاه‌تر خواهد بود. گذشته از جنس پارچه، این‌که رنگ طبیعی باشد و نه شیمیایی هم تأثیر فراوانی در زیبایی و عمر قلمکار خواهد داشت. برای رنگ‌آمیزی قلمکار اصیل، باید از زاج و کتیرا و گلیسیرین و روغن‌های طبیعی استفاده شود، نه رنگ‌های شیمیایی کارخانه‌ای.

آموزش هنر قلمکاری

صحبت از یادگیری هنر که می‌شود بیشتر افراد به یاد طراحی و نقاشی یا قالببافی و گلسازی و... می‌افتند. اغلب هنرهای سنتی مانند قلمکاری در مهجوریت قرار دارند و رنگ خطر نایاب شدن و انقراض آنها به صدا درآمده. اما علت چیست؟ قطعاً دلیلش این نیست که هندوستان به این نوع هنر تمایل کمتری نشان می‌دهند. هنرهای سنتی برای افرادی که در آنها به حد تخصص برسند رشد مادی و معنوی خوبی دارد. این هنر تقریباً به شکل موروثی در زادگاه خود اصفهان از پدر به فرزند و شاگردان خاص یاد داده می‌شود و آموزش آن در حد انبوه نیست.

سند کمپانی و برگ سبز سواری سمند ایکس ۷ رنگ تقره‌ای متالیک مدل ۱۳۸۴ شماره موتور 12484053991 شماره شاسی 14520292 شماره پلاک ۵۲۳ س ۱۸۲ ایران ۴۶ به نام بهمانی وطن‌نواز کویخی مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

شماره تلفن‌های پذیرش ۴۹۱۰۵۰۰۰ ۲۳۰۰۴۰۳۲ امور آگهی‌های روزنامه جام جم

سندکارخانه خودرو سمند تاکسی، مدل ۱۳۸۳، به رنگ زرد، شماره انتظامی ایران ۱۳-۹۲۹۳۱۲ شماره موتور 12483058658 و شماره شاسی 83276860 به نام حسن پروموندزاده مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

برگ سبز خودرو پژو ۲۰۶ مدل ۱۳۸۹ رنگ تقره‌ای متالیک شماره پلاک ۶۸ ایران ۴۵۹ ۴۸۰ شماره موتور 14189061539 شماره شاسی NAAP03ED0BJ472945 به نام مؤگان عمادی مفقود گردیده و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

برگ سبز خودرو ساینا، مدل ۱۳۹۶، به رنگ مشکی متالیک، شماره انتظامی ایران ۹۳-۵۷۱-۹۹ شماره موتور M15/8447925 شماره شاسی NAS831100H5730458 به نام زهراء کریمی فرد مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

گواهینامه موقت پایان تحصیلات به شماره ۱۶۳۲ به نام محسن فرخنده پی فرزند بدالسه متولد ۱۳۶۵ رشته مهندسی برق-قدرت - سیستم‌های قدرت مقطع کارشناسی ارشد ناپوسته دانشگاه آزاد اسلامی واحد دشتستان مفقود و از درجه اعتبار ساقط است.

سند کمپانی و شناسنامه مالکیت و کلیه اسناد سواری پژو ۴۰۵ مدل ۱۳۷۷ رنگ سبز یشمی شماره موتور 22527700605 شماره شاسی 77300732 شماره پلاک ۱۶۴ ی ۱۸ ایران ۷۸ به نام سگینه صفدری علیای مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.

کارت خودرو پرآید هاج یک ۱۱۱ مدل ۱۳۸۹ به رنگ سفید روغنی شماره انتظامی ایران ۵۳-۴۵۴ ل ۵۸ شماره موتور 3361711 شماره شاسی S5430089001744 به نام مرضیه جوانمرد مفقود گردیده و فاقد اعتبار است.